

Posudek na dizertační práci

Josef Schwarz – Charta základních práv Evropské unie

Dizertační práce J. Schwarze se zabývá vznikem a významem Charty základních práv EU. V první části práce autor předkládá úvod a rozbor literatury, který zahrnuje českou i zahraniční literaturu zabývající se Chartou. Jedná se vesměs o literaturu vycházející z oboru práva. Druhá část práce se věnuje vymezení pojmu základních práv a vybraných teorií evropské integrace. Autor tuto část považuje za východisko své analýzy vzniku Charty.

Hlavní část práce představují třetí a čtvrtá kapitola. Třetí kapitola zkoumá proces vzniku katalogu základních práv Unie. Popisuje vývoj myšlenky katalogu základních práv. Postupně se dostává k rozhodnutí vypracovat Chartu. Za stěžejní označuje následující působení prvního a druhého Konventu. V této souvislosti usiluje o vysvětlení vzniku vybraných ustanovení Charty a postojů různých relevantních aktérů. Daná kapitola věnuje pozornost i úpravám dopadu Charty přijatým v souvislosti s Lisabonskou smlouvou.

Čtvrtá část práce posuzuje význam Charty ve vybraných procesech evropské integrace: vyvažování pravomocí, konstitucionalizace, legitimizace a utváření identity Unie. Závěrečná část práce nabízí celkové shrnutí předchozího obsahu, vyjádření k platnosti zkoumaných hypotéz a zodpovězení vytčených otázek.

xxx

Za pozitivní aspekt dizertační práce J. Schwarze lze označit to, že rozebírá aktuální a ne zcela zpracované téma poměrně komplexním způsobem. Všímá si přitom i zcela nedávných událostí a rozhodnutí týkajících se postavení a důsledků Charty. Přitom se snaží o souběžnou právní a historickou analýzu. Na jedné straně rozebírá obsah a důsledky Charty z právního hlediska. Na druhé straně však věnuje i pozornost procesu vytváření Charty od konce 90. let až do jejích posledních úprav (respektive úprav jejího významu) vyplývajících z Lisabonské smlouvy.

Ocenit je třeba i autorovu snahu postupovat analytickým způsobem. Ve své práci si stanovuje tři výzkumné otázky: hlavní - Vede Charta k prohloubení integrace nebo spíše

přispívá k její stagnaci?; dílčí - 1) Došlo na základě Charty k přesunu pravomocí členských států na Unii?; 2) Přispívá Charta k utváření evropské identity? Dále stanovuje i hypotézy: 1) Charta prohloubila politickou integraci Unie; 2) Charta mění alespoň částečně rozložení pravomocí mezi Unii a členskými státy ve prospěch Unie; 3) Charta přispívá k utváření identity Unie.

Předkládaná dizertační práce se současně vyznačuje několika nedostatky. Ačkoliv si práce stanovuje určité otázky a hypotézy, podstatná část práce není podle mého názoru přímou snahou o zodpovězení těchto otázek ale spíše popisem zvolené materie. Autor nabízí odpovědi na to, zda Charta prohlubuje integraci, posiluje pravomoci EU a nějakým způsobem posiluje identitu EU. Nelze však s jistotou říci, že by o těchto otázkách bylo jádro práce. Lze také diskutovat o relevanci jednotlivých závěrů. To se týká především závěru, že Charta posiluje identitu EU. Lze na základě toho, že se o Chartě vedla diskuse na Konventu, nebo že má jako text symbolickou hodnotu, říci, že Charta posiluje evropskou identitu? Vždyť v rámci integračního procesu se diskutovalo od jeho počátku o bezpočtu otázek a přijal se bezpočet různých dokumentů. Bylo by asi silným tvrzením říci, že všechny tyto diskuse a dokumenty automaticky znamenaly posilování evropské identity.

Jako nadbytečné a nepříliš smysluplné se jeví začlenění částí práce věnovaných teoriím evropské integrace (oddíl 2.2.). Autor na jednu stranu deklaruje, že tyto teorie (konkrétně jednu z nich – neofuncionalismus) využívá při volbě otázek a hypotéz. Zvolené otázky a hypotézy však podstatu nefunkcionalistické teorie (koncept přelévání, loajalit, vznik nadnárodních aktérů) neodrážejí. Obecně lze konstatovat, že autor provádí právní a historickou/deskriptivní analýzu a nemá tedy smysl včleňovat do práce přehled politologických teorií.

Podstatná část autorova rozboru se týká jednání o Chartě na Konventu o budoucnosti EU. Hloubku autorových poznatků omezuje to, že nevyužívá dnes již poměrně rozsáhlou literaturu, která se jednání na Konventu obecně věnuje. Propojení rozboru jednání o Chartě s literaturou o obecném jednání na Konventu by autorovi umožnilo říci podstatně více o jednání o Chartě.

Po zvážení všech výše uvedených skutečností mohu konstatovat, že dizertační práce J. Schwarze vyhovuje nárokům kladeným v současnosti na dizertační práce v oborech politologie a mezinárodní vztahy v ČR a proto ji doporučuji k obhajobě.

PhDr. Jan Karlas, MA., PhD.

8. března 2010